

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben na. noz aordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Kath. autonomiai választók Nagy-Váradon.

Alig pár hónap választ el már a kath. autonomiai kongresszustól. Országszerte megindultak az autonomiai választók összeírására az előkészületek, hogy az egyes kerületek küldöttei is minél hamarabb megválaszthatók legyenek. A kath. autonómiát szervező gyűlés tagjainak megválasztásánál szavazati joggal bír minden 24 évet már betöltött róm. kath. férfi; mindezek jogosítva vannak megjelenni a gyűlésen, melyet a három váradai plébános fog összehívni. Az első gyűlést D e n c s János várad-olaszi plébános a következő meghívóban hirdeti meg:

Meghívás.

Az Ö cs. és ap. kir. Felsége által 1869. évi október hó 25-én 20340 sz. a legkegyelmesebben jóváhagyott a magyarországi kath. egyház autonómiáját szervező gyűlés tagjainak választási módoszata 19 §-a alapján, a nagyvárad-olaszi 24 éves és korosabb róm. kath. férfiak tisztelettel felkéretnek, hogy a **1. évi június 20-án**, az az jövő **vasárnap d. e. 11 órakor** a nagyvárad-olaszi róm. kath. fiuiskola épületben tartandó kath. autonómia szervező ülése megjelenni sziveskedjenek.

Nagyvárad-Olaszi 1897. jun. 14-én.

Dencs János,
plébános.

Tárgy: 1. A választási felhívás és a választási szabályok felolvasása.
2. A plébánia hívek közül a választási összeírás teljesítésére és utóbb a választás vezetésére kiküldendő ötlagu bizottság megválasztása.

A papa kedvence.

Mikor a mama szépen megmozdatta, füsülte, öltöztette a kis babát és elhallgattatta a sirását, akkor a papa is megczirógatta kegyesen a mosolygóra vált arcozskát, s meghagyja, hogy vigyék ki sétára egy kicsit. Erre egy csinos kis állkendőt keritenek a baba nyakába, melyre rá van himezve ékesen »papa kedvence« s a járó-kelők is gyönyörködnek a szép kis babán, aki a »papa kedvence«, de a mama bajlódik vele.

Már ez így van, minden mama tanum reá. Miért volna másként a politikákon? Apponyi a mamája a katonai törvényjavaslatoknak, ő dajkálta, még akkor, mikor nemcsak sirt, de harapott is a baba, s mikor sem a papának, sem senkinek nem volt kedvence, mikor azt hitték, hogy olyan beteg a baba, hogy még a dajkáját is tönkre teszi.

Hanem egyszer csak mosolygós lett a baba, rendbe volt már szedve egészen, s akkor Bánffy papa nyakába kanyarította a §-os pártellit s Fejérváry karjára téve elküldte sétálni, városba, megyébe, hogy gratuláljanak a papának; akinek csak kedvence, de mindent annak a mamának köszön, akiről nincs szó a gratulációkban.

Ki ne örvendene a törvényjavaslatoknak, melyek magyar katonai akadémiát biztosítanak, sőt hirtelen, szinte álomszerű gyorsasággal meg is valósítanak?

Vivmány ez. Még a §-ok bibije mellett is vivmány, azért mi is gratulálunk a javaslatokhoz, de csak annyit a kor-

mánynak, amennyit érdemel s legnagyobb részben Apponyinak, amint érdemli.

Más kérdés aztán, hogy befejezett tökéletes vivmány állunk-e szemben?

A törvényjavaslat tárgya nem engedmény részünkre, hanem a lehető legtermészetesebb és jogosabb követelésünk meghallgatása. Nagy örömnünknek oka pedig az a két rendkívüli körülmény, hogy követelni mertünk és — no de ez már hallatlan, hogy meg is hallgattunk.

Mik itt a közre játszó okok?

Hogy a kormány késni mert, annak az oka a muszaj, mely mint tudva van nagy ur nálunk s hogy megadták annak oka a másik muszaj, mely a szomszédban is épp olyan úr mint nálunk.

A kormány annyi stiklit csinált már, annyiszor kimutatta tehetetlenségét, hogy feltétlen szüksége volt egy kis tapsra, már csak a bukás kikerülése miatt is — de meg amiatt a bizonyos kvóta palástol- gatasáért is.

Oda át pedig még nagyobb a muszaj. Az az öreg Noé bárka, mely századok viharai és hullámai között óvta vitte a kétfejű sas kiveszendőben lévő példányát, neki ment a nyelvi rendelet Ararát csucsának, s nem csak megállott, de ugylátszik léket is kapott s ha kiszabadul- nak belőle a belé zárt csoda lények, különösen a két farku orosz lány, vagy példázat nélkül szólva, ha a csehek mellett a többi örökös tartománybeli nemzetiségek is elkezdik igényeiket érvényesíteni, amihez nagy a hajlam, akkor annak a nonszensznek Ausztriának, ami csak szimpla fogalom vége lesz, szétpattan mint a buborék.

A „TISZANTÚL“ TARCZAJA.

A jó falusiak.

Pözl E. után: Dr. Margitai.

Az operában egy este két hölgy ült előttem, kik nyilván faluról jöttek volt, s életükben először láthatták a »Troubadort« előadni. De sőt mintha egyáltalában soha sem lettek volna nagyobb színházban, mert minden amit csak tettek, annyire kiritte e környezetből, hogy némi feltűnést keltettek. Az idősebb hölgy prémes kabátját behozta magával, s rajta ült, mi által felső teste rendkívüli magasba emelkedet s nagy területen elrontotta a háta megett ülők kilátását. A fiatal hölgy, bizonyára az előbbinek leánya, prémes alap nélkül is ugyanazon magasságot érte el, minek következtében a másik sor néző is akár a vakok intézetébe jött volna, akár az operába. A kisasszony azonban, első bécsi tartózkodásának gyümölcse, magas Mikádó frizurát viselt, szélesszalaggal fölesokrozva, amely így a mögötte lévő fölemelt hátsó földszinti zártzsekek birtokosait is kétsébe ejtette, amennyiben gyakran eltakarta az egész »Leonorát« ami tekintettel Schläger* kisasszony tekintélyes termetére nem csekély dolog.

A két vidéki hölgy az előadás kezdetén

* Schläger Antónia a bécsi opera híres csillaga.

odaintette a szolgát; szinlapot kértek, s még valamit, ami fölött a szolgálta sem titkolhatta el udvari csudálkozását. Kiment, s egy szövegkönyvvel tért vissza. Már ez magában sokat jelentett. Szöveget kérni a »Troubadorhoz«! Biz ez ritkán esik meg, azonban miért ne lehetnének ártatlan emberek, akik még sohase hallották a »Troubadort«? Ezen nem is akadunk volna föl. Azonban ez a boldogtalan szövegkönyv, nekünk, hátul ülőknek annyi bajt okozott, hogy már azt kívántuk, bár soha ne irták volna!

A kisasszony kinyitva tartotta azt maga előtt. Midőn tehát a függöny fölhúzódott, valami rettenetes dolog történt. A két hölgy összedugta a fejét összebort, hogy olvashassanak mindketten. Azelőtt legalább volt egy kishézag testeik között melyen át lehetett látni legalább a szinpad egy részét. Hanem az istenek megirigyelték. A két hölgy feje oly makacsul borult össze, mintha csak valamely csudás természetű tünemény következtében összenőtt volna. Nem lehetett egyebet látni mint e hölgyek nyaka közt egy kis hasadékon át egy öreg ur hátsó koponyájának kis darabját, amely öreg ur elég szerencsés volt e siámi hölgyek előtt ülhetni. Minden hajszálat le tudnám rajzolni az egy koponyájának igaz, hogy nem volt sok én pedig órahosszat néztem.

Az öreg urnak tehát (bocsásson meg a t. közönség ha azzal mulattatom, a mit láttam)

az öreg urnak nyakán vastag haj-karika vanult végig, mely fölött egy kis keskeny fél hajkorona volt, ezt a kopasz fejére ráfésülve, egy néhány szál azonban vissza hajlott s eléhanatott gallérrá. Így hát haja között egy fehér vonal maradt, amely a két hölgy nyaka közt éppen középen állott s kettévágta a kukucsáló hézagot. E fehér vonal volt zsinór-mértékem melylyel a hölgyek minden mozdulatát ellenőrizhettem. A t. olvasó közönségnek természetesen jobb mulatságot kívánok.

Luna gróf nagy áriája természetesen megtette hatását a fiatal falusi hölgyre is. Láttam a mint a fehér vonal látszólag bal felé húzódott, az az a leány közelebb nyomta fejét anjához. A földmérés szempontjából kétségkívül ez nem lett volna érdektelen téma én azonban határozottan jobban szerettem volna Bulss urat látni.

Midőn a fehér vonal ismét a nézőlyuk közepére került, széjjel néztem »bajtársaim« között, számalomra méltó teremtések még nem adták meg magukat teljesen mint én hanem harcra szállottak sorsukkal. Az egyik balra nyújtotta fejét, a másik jobbra mely mozdulatot persze az egész sor embernek utánozna kellett, akik egymás mögött ültek. Ez már aztán bolond egy látvány volt. Az összenőtt hölgyektől kezdve hátrafelé egy üres barázda keletkezett jobbról balról oldal hajolt boszus tekintetű arczokkal szegve. A kisasszony

Oda át a német elem elvesztette a hegemoniát, ránk lesznek szorulva mielőbb. Ezt érzik; innét az engedékenység.

Ilyen viszonyok között, mikor a csehek is, egy egyszerű tartomány népei, nagy jogot tudnak kivívni, nekünk is meg kell ragadni a kínálkozó alkalmat. Ne csak egy pontot, de vegye át a kormány az Apponyi egész programját, valósítsa meg, hisz a teljes program sem nagyobb ábránd, mint amilyenek ez előtt hittük a ma tárgyalt törvényjavaslatot.

A kormány számíthat a nemzetre e küzdelmében — csak a nemzet számíthasson kormányára.

Üdvözljük a katonai javaslatokat, mint az első lépést a jó úton, mint az »A«-t, mely után »B«-t is kell mondani, s örömmel fokozza az, hogy az egyik akadémia városunkat fogja díszíteni.

A papa kedvence be vált, adoptálja a többi egészséges szép babát is, Apponyi összes javaslatait, ne legyen elszakítva testvér testvértől, mert azok már mind kedvenceink nekünk, az egész nemzetnek — legyenek azok Bánffyék is.

P—y.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 14.

Nyugodtan kezdődött a mai tanácskozás. Talán nem is történik egyéb, mint hogy a közös hadsereg katonai nevelő és tisztképzők állami alapítványairól szóló javaslatát — egy kis vita után — megszavazzák. Ha Münnich Aurél el nem szólja magát, kijelentvén, hogy a magyar ifjaknak muszáj németül tanulni. Egy ribellió támadt erre a szélsőbalon, Komjáthy, Hentaller, Rátkay nem igen válogatták a kifejezéseket, melyek Münnichet illették. A kérdések különben is ingerültek voltak, mert Justh Gyulát Berzeviczy elnök rendreutasította. Ezek miatt ezután minden párt az első szakasznál névszerű szavazást kért, dacára annak, hogy csak 23 szavazat esett az ellenzék javaslatára, a második szakasznál újra névszerű szavazást kértek.

Óriás legyezőjét meg meg esőrentette néha néha (leginkább a gyengéd piának alatt.) akkor a baloldalra hajolt fejek dühösen vissza vonultak mert akkor már persze semmit se láthatnak. Majd a mama zörgette meg nem kisebb legyezőjét jobb oldalt (előszertettel a prénok iránt; akkor meg a jobb oldalt előrehajló fejek vonultak vissza nem kisebb méreggel. Ilyenkor eltűnt az üres barázdák. A hátsók rézignációval bámultak az összenőtt hölgyekre. Egyszóval királyilag mulattunk.

Azt mondják, hogy az este nagyon szép ballet-betét volt, én legföljebb az öreg ur, koponyájáról sejthettem, aki helyeslőleg bólintgatott néha néha. Végre némelyek a hátululók közül forradalomre szánták rá fejüket, erős torokköszörülést próbálva meg. Erre a kisasszony megszólalt:

— Édes anyám, én azt gondolom, most lenne a legjobb.

— Ugyan miért?

— Mert a többiek is nagyon köszörülnek a torkukat, én azt hiszem, itt is úgy van az, mint a templomban.

— No, ha azt hiszed, nekem már ugyanis régen kellett volna.

S e két falusi hölgy egyszerre csak kihuzta zsebkendőjét; fejüket még szorosabban dugták össze s elvégezték, amit kellett, alaposan és huzamosan.

A jobboldalon mind összecsapdosták a kezüket.

— Micsoda paragrafus ez! pedig közeleddet, hogy olvassák fel azok neveit, a kik a névszerű szavazást kérik. Arra számított ugyanis, hogy olyanok is alá vannak írva, a kik nincsenek jelen. De csalódik. Mind jelen voltak. S az ellenzék megéljenezte valamenynyit, míg a jobb oldalon egy-egy hoch! eredt meg.

Az ellenzéknek utóljára annyira megtetszett a Gajári ideája, hogy visszajáról is felakarta olvastatni a neveket. Lukács Gula elragadtatva kiáltotta:

— Kitűnő eszme! Ezt is fölhasználjuk majd az obstructiónál.

* * *

A képviselőház mai ülése fél 11 órakor kezdődött.

Elnök: Berzeviczy Albert.

Jegyzők: Molnár Antal, Nyegre László, Rakovszky és Lakatos.

A kormány részéről jelen vannak: Lukács László, báró Bánffy Dezső, Fejérváry, Dániel Ernő.

A múlt ülés jegyzőkönyvét felolvassák és hitelesítik.

Fejérváry Géza báró a jegyzőkönyv olvasása közben lépett a terembe s a jobb oldal zajosan megéljenzi.

Elnök jelenti, hogy Bauer Antal ugodi képviselő mandátuma ellen a 30 nap alatt kérvény nem adatott be, s így végleg igazolt képviselőnek jelenti ki.

Bemutatja Fejérmegye kérvényét a kvóta ellen. Kiadatik a kvóta bizottságnak.

Báró Bánffy Dezső bemutatja jelentését az 1896. évi s az 1897. év első negyedében előfordult tulkiadásokról.

Lukács László pénzügyminiszter bemutatja a hazai pénzügyintézetek által kibocsátott személyi kötvények biztosításáról szóló törvényjavaslatot. Kiadatik a pénzügyi bizottságnak.

Dániel Ernő kereskedelmi miniszter bemutatja a m. kir.

Államvasutak hálózatain eszközlendő beruházásokról,

az Árvamegyei h. é. vasut engedélyezéséről, a a mármaros-szigeti határszéli vasut építésénél felmerült tulkiadásokról s a győr-sopron-ébenfúrti vasut beruházati költségeiről szóló törvényjavaslatát. Kiadják a közlekedési bizottságnak.

Neményi Ambrus előadó bemutatja a pénzügyi bizottság jelentését a cukor adóról szóló 1896. évi XIX. t.-cz. szabályainak meghosszabbításáról, s az 1888. évi XXV. t.-cz.-nek az 1897/98-iki szesztermelési időszakra való alkalmazása tárgyában benyújtott törvényjavaslatokra vonatkozólag.

Következik a napirend:

A csász. és kir. közös hadsereg katonai nevelő és tisztképző intézeteinek

magyar ifjak részére létesített állami alapítványi helyekről 1882. évi XXV. t.-cz. módosításáról szóló törvényjavaslatot.

Münnich Aurél előadó a javaslatot elfogadásra ajánlja.

Tóth János a függetlenségi párt nevében kijelenti, hogy a javaslatot nem fogadja el. A közös hadsereg követel újabb áldozatokat a nemzetért. (Ugy van baloldalon.) Miért adjon a nemzet pénzt olyan intézménynek, a mely a magyar haza helyett a közös hazát hirdeti s az ifjuságot a közös hazában létre buzdítja. Pártja az önálló magyar hadsereget sürgeti. (Helyeslés balról.)

Gróf Benyovszky Sándor: Nem fogadja el a javaslatot, mert ha más nemzeteknek van önálló hadseregük, nekünk mért ne legyen. Nagyon nagy előnyökkel bírna a magyar nemzeti hadsereg s ő ennek felállítását sürgeti. (Helyeslés balról.)

Okolicsányi László: Nem járulhat hozzá a javaslathoz már csak azért sem, mert azok a magyar ifjak, akik ezekre az alapítványi helyekre eddig felvétettek, mindig nem magyar területen lévő intézetekben helyeztettek el. Ki-

jelenti, hogy e javaslatot nem fogadja el. (Helyeslés balfelől.)

Elnök: kíván még valaki hozzászólni általánosságban? Senki a vitát bezárom!

Thaly Kálmán: a minisztert halljuk!

Fejérváry Géza báró: A javaslat ellen csak az ellen pártból hallott észrevételeket, amelyeket azonban nem oszthat. Nem tartja helyesnek azon nézetek hangoztatását, amelyeket Tóth János mondott, mert elriasztja a magyar fiatal embereket attól, hogy a közös hadseregbe belépjenek.

Komjáthy Béla: Változtassa meg a rendszert!

Fejérváry Géza báró: Nem szolgáltatjuk mi ki a fiatal embereket a közös hadseregnek, azok önmaguk jelentkeznek. Okolicsányi alkotmánysértést lát abban, hogy a magyar ifjakat nem magyar intézetekben helyezik el. Ez a panasz elesik, mert az alreáliskolák közül három Magyarországon van. Főreál iskola és akadémia csak Ausztria területén van s így akik ezekbe az intézetekbe jelentkeznek, azokat nem lehet Magyarországon elhelyezni. Az is meg-esik, hogy a hadapród iskolák létszámát ki kell egyenlíteni s ilyenkor helyeznek át egykét növendéket. Ez pedig nem jár káros hatással az ifjakra, mert a német nyelvet jól elsajátítják. Kéri a javaslat elfogadását.

Következik a szavazás: A Ház többsége a javaslatot általánosságban elfogadja.

A czímnél felszólal:

Thaly Kálmán: Fejérváry miniszter azt mondta, hogy Tóth János beszéde visszariasztja a magyar ifjakat a katonai pályától. Ez nem áll; de különben is nekünk nagyon fontosnak kell lennünk e tekintetben s ifjaink legjavát nem engedhetjük át a közöshadseregnek, ezeket meg kell tartanunk a nemzetnek. (Ugy van bal oldalon.)

Azoknak az ifjaknak, akik a katonai nevelőintézetekben nevelkednek, kilencz tizedrésze németté válik. Ez ennek a pártnak az aggodalma. Ausztriában — ugymond — megkezdődött a borulás. Hogy ennek mi lesz a vége azt mindenki tudja.

Elnök: Kéri a szónokot, hogy a tárgyhöz beszéljen.

Thaly Kálmán: Mindjárt oda térek.

Hentaller Lajos: Mért nem beszélt a miniszter?

Elnök: Ne tessék az elnökkel feleselni.

Justh Gyula (Izgatottan) De klotürt nem türünk.

Elnök: Juszt Gyula képviselő urat kénytelen vagyok rendreutasítani.

Justh Gyula (Izgatottan) De azért klotürt még se türünk. (Nagy zaj balról.)

Thaly Kálmán: Ennek a törvényjavaslatnak a czímét nem fogadhatja el. (Helyeslés balfelől.)

A Ház többsége a czímet elfogadja.

Az első szakaszról:

Tóth János: módosítást nyújt be, hogy 150 alapítványi hely a katonai akadémiában és a Magyarországon területén lévő reáliskolákban, a hely pedig a Magyarországon területén lévő hadapródiskolákban töltsenek be és a tanítás magyar nyelven eszközöltessék.

Báró Fejérváry Géza: Tóth János módosítását nem fogadhatja el. Első álláspontját, hogy egyáltalában nem fogadhatja el a javaslatot, éri, de már azt nem, hogy most mégis kevesebbel megelégszünk.

Hentaller Lajos: Ha ló nincs, számár is jó!

Báró Fejérváry Géza: Magyarország területén katonai reáliskola nincs.

Tóth János: De a törvényben benne van!

Báró Fejérváry Géza: Thaly Kálmán aggodalmainak nincs alapja s tulságos liberálisnak tartja azt, hogy a növendékek az évek egy harmadát otthon töltsék a szülői háznál. A germanizáció tekintetében felhozott aggodalmakat alaptalanoknak tartja. A magyar tanymelvet sem fogadhatja el, mert ez ártana a hadsereg egységének. Kéri a szakasz változatlanul elfogadását.

Münnich Aurél: Tóth János módosítását nem ajánlhatja elfogadásra. Amíg a 67-iki ki-egyeződés fennáll, addig a magyar ifjaknak érdeklükben áll, hogy németül tanuljanak. (Nagy zaj balról.)

Komjáthy Béla: Így beszélni a magyar nyelvről.

Hentaller Lajos: Ez disznóság!

Rátkay László: A magyar országgyűlésen így beszél egy magyar képviselő.

Elnök: Csendet kérek!

Münnich Aurél: Ajánlja a javaslatot elfogadásra. (Zaj balról.)

Elnök: Következik a szavazás s miután 23 képviselő névszerinti szavazást kért, a szavazást elrendelem.

Gajáry Géza: (Felkiáltások balról: Eláll. Szavazás közben nem beszélhet Gajáry leül.)

Elnök: az ülést 5 percze felfüggeszti.

Szünet után:

Elnök: jelenti, hogy a szavazás 2 betűnél kezdődik.

A szavazás eredménye, hogy a javaslat mellett szavazott 23, ellene 127, így Tóth János javaslatát elvetették.

A 2-ik szakasznál felszólal Thaly Kálmán s tiltakozik a miniszternek abbéli felfogása ellen, hogy a magyar nyelvnek a hadseregben egyéb joga nem volna, mint a ruthén nyelvnek. Hogy bízzék tehát ő a miniszterben, aki itt a federalizmusról beszél s hogy szavazza meg ezt az új törvényt? Debreczenben nem tudnak iskolát építeni, melyet a törvényhozás megszavazott, mert a pénzügyminiszter nem ad pénzt. Ha a magyar kultúrát ily bánásmódban részesítik, mi jögen követelnek annyi pénzt a közös katonai intézeteknek. (Helyeslés balról.) A szakaszt nem fogadják el.)

Báró Fejérváry Géza: Ő azt mondta, hogy teoriában igaza van az ellenzéknek, de gyakorlatban nem. Ausztriában ugyanis nincs hivatalos államnyelv s az összes nemzetiségek azt követelnék, hogy az ő nyelvök is bevitessék a hadseregbe. Ezt pedig megengedni nem lehet.

Thaly Kálmán: Félreértett szavait magyarázza. Nekünk jogunk van, de e többi nemzeti ségeknek nincs. (Ugy van balfelől.)

Győri Elek: Nem helyesli, hogy a miniszter a teoriát ellentétbe helyezi a gyakorlattal. A magyar nemzet joga törvénybe van iktatva, de a többieké nincs. Szomoruan tapasztaljuk, hogy teoriában meg van az önállóságunk s a hadseregünk, de gyakorlatban nincs. Követeli, hogy gyakorlatban is meglegyen. A magunk pénzén ne műveljünk magunknak rossz hazafiakat. A szakaszt nem fogadják el.

Báró Fejérváry Géza: A többi nemzetiségek is követelni fogják, hogy az államnyelv bevitessék a hadseregbe s akkor a federalizmus kész a hadseregben.

Győri Elek: Itt nem a cseh, morva és egyéb nemzetiségek jogairól beszélünk, hanem a magyar nemzet jogáról. Ha azok kimutatják, hogy annyi alapítványi helyet adnak a hadseregnek, mint mi, úgy ők is követelhetik a jogot.

Elnök: Következik a szavazás. 25 képviselő aláírásával névszerinti szavazás iránt érkezett be kérés.

Gajáry Géza: Kéri a Házat, hogy a névszerinti szavazást kérők neveit olvassák fel. (A névsort felolvassák s az ellenzék mindegyiket megéljenzeli)

Elnök: az ülést 5 percze felfüggeszti.

Szünet után:

Elnök: Kihirdeti a szavazás eredményét, — igennel szavazott 114 képviselő, nemmel 94.

A „Nagyvárad Takarékpénztár“ jubileuma.

— Saját tudósítónktól. —

Vasárnap ünnepelte meg a »Nagyvárad Takarékpénztár« fennállásának félévszázados évfordulóját. Ez alkalomra az igazgatóság rendkívüli közgyűlésre hívta meg a részvényeseket délben pedig nagy bankett volt a »Szent-László fürdőben.« Az ünnepély legkiemelkedőbb momentuma az a 15,000 frt alapítvány, melyet a jubiléus pénztintézet híven tradícióihoz, a jótékony és a kultúra oltárára e napon lelteti félévszázados működése határkövén, egyszerűen hálát jelölve a Gondviselés iránt, mert megengedte e szép napot, másrészt elismerésül annak a támogatásnak, melyben a megye a város folyton részesítette az intézetet. Ma-

gunk részéről is örömmel csatlakozunk az üdvözölők nagy számához, kik a jubileum alkalmával a pénztintézetnek gratuláltak ennek a humánus pénztintézetnek még hosszú évtizedeken át való fennmaradása valóságos áldás ugy a megyére mint Nagyvárad városára.

Az ünnepélyről tudósítónk a következőket írja:

A közgyűlés.

Délelőtt 11 órakor nyitotta meg **Sal Ferencz** igazgatósági elnök a takarékpénztár jubileumi rendkívüli közgyűlését az intézet saját helyiségében, hol a következők voltak jelen:

Frankó Endre, Huzella Gyula, Kovács Béla igazgatók, Hoványi Géza vezértitkár, Sebestyén Lajos pénztárnok, Juszt Károly főkönyvelő, Kövezy József, Dániel Lajos, Heiser Gyula, Szemes és Cserey Dezső tisztviselők, Fekete Ferencz, Zilahy Kálmán nyug. tisztviselők, Fássy Lajos, Reismann Mór, Moess Károly, dr. Vueskies Gyula, Láng József, Fleischacker Gyula és a következő részvényesek: dr. Baróthy Ákos, Beczkay Lajos, dr. Bozóky Alajos és neje, Böszörményi Géza, özv. Brüll Lipótné, Brüll Regina, Csobánecz Lajos, ifj. Des Escherolles Kruspér Sándor, Des Escherolles Kruspér Sándorné, Faliczky Viktor, Fényes Manó, Frankó Endréné, Grósz Albert, dr. Hauzely István, Hegedüs Géza, Hoványi Ferencz, dr. Hoványi Gyula, dr. Huzella Gyuláné, Justh Károly, Kaczián Károly, Konrád Márk, dr. Kornstein Lajos, báró Königs-warter Hermann, Kugler Albert, Lévy Zsigmond, Márkus László, Pally Lajos, Papp János (városi), Papp János (megyei), Radnai Farkas, id. Rimánóczy Kálmán, Sal Ferencz, Szász Ágost, Sonnenfeld Zsigmond és neje, Wallner Ödön, Zathureczky Albert.

Éljenzéssel fogadták a 83 éves **Gedeon Ferencz**et és özv. **Brüll Lipótné**t, kik a takarékpénztárnak 1847-ben történt alakuló közgyűlésén már jelen voltak.

Sal Ferencz igazgatósági elnök konstatálja, hogy a közgyűlésen 62 részvényes 145 részvényt tett le s jelenleg 33 részvényes 105 részvényével van jelen, tehát határozatképes lévén a közgyűlés azt megnyitja. Ezután így folytatta beszédét:

15,000 frtos alapítvány.

Tisztelt közgyűlés!

Midőn intézetünk 50 éves fennállásának megünneplése céljából a mai napra kitűzött rendkívüli jubileumi közgyűléshez jelentésünket beterveztük: első szavunk a hálaadó fohász a mindenható Istenhez, hogy a kezdet nehézségein és az azt közvetlenül követő politikai viszonyok változásával beállott nyomások és csapások és az emberi gyengeségekből keletkező károsodások dacára intézetünknek a mai fejlődését elérni sikerült. A második pedig a kegyelet és hála adója a megvető alapítók iránt, kiknek előrelátó bölcsesége hozta létre intézetünket: Köszönet az intézet tisztelt részvényeseinek, kik ha válságos idők neheztek az intézetre mindenba alárendelték utazásra méltó készséggel magán vagyoni érdeküket a közérdeknek, az intézet érdekének; Végül az elismerés adóját rójuk le a társadalom, a nagy közönség folytonos hathatós támogatásáért, melylyel intézetünket kitüntetni kegyes volt és mely támogatás változatlan fennmaradását kiérdemelni ezentul is legszebb törekvésünk leendő.

Bejelentjük, hogy a f. évi június hó 21-én tartott rendes közgyűlés határozatából nyert felhatalmazás alapján az intézet 50 éves történetét tárgyzó művet dr. Bozóky Alajos kir. tanácsos ur, a helybeli kir. jogakadémia igazgatója volt szíves megírni, mely mű a mai napon megjelenik.

A tisztelt részvényesek 50 éven át gyakorolt intenciójának véltünk kifejezést adni, midőn az intézet 50 éves fennállása megünneplésének alkalmára már felretett 10,000 frt jubileumi alap következő felosztását indítványozzuk; jelesen, hogy abból

1. Nagyvárad város árvaháza,
2. A nagyvárad koldusárpolda
3. A Szent József intézet

4. A helybeli kereskedelmi kóroda
5. A helybeli irgalmassok kórháza
6. A helybeli elaggot, iparosok menháza
7. A helybeli Erzsébet bölcsőde egylet által a Csillagvároson építendő házalap
8. A felállítandó városi gyermekórház
9. A biharmegyei és nagyvárad régiészeti egylet részére tett korábbi alapítványaink gyarapítására egyenkint 1000 forint és végül egy a városligethez közvetlenül levelező ut megnyitása céljára 1000 forint fordítottassék.

Ezen felül indítványozzuk, hogy az intézet 50 éves fennállása emlékének állandó megörökítése céljából határozza el a tisztelt közgyűlés, hogy 5000 forint tőkével egy jubileumi ösztöndíj alapot létesít, mely alapot az intézet saját kezelésében tart és addig is mig ezen tőkét tényleg félretesi, annak kamatául évenként 200 frtot adományoz egy nagyvárad vagy biharmegyei illetőségű vallás külföldi nélkül, a pénztintézet, illetve kereskedelmi avagy ipar és ipar művészeti pályán lévő jól tanuló szegény ifju segélyezésére. Ezen alap kezelése és annak évenkénti adományozása az igazgatóság jogkörébe utaltatik azon kötelezettséggel, hogy annak mikénti felhasználásáról az évenkénti rendes közgyűléshez jelentés teendő. Indítványunk elfogadása által 15000 frtot fordít a tisztelt közgyűlés a jubileum alkalmából részint az eddig tett jótékony és közművelődési célokra adott alapítványai gyarapítására, részint a közszükséglet képező új alkotás létesítésére. 50 év alatt pedig a mostani 15000 frttal együtt 109,377 frtot tesz ki azon összeg, melyet intézetünk jövedelméből a jótékony, közművelődés, ipar és kereskedelem céljaira fordított.

Jelentésünket azon óhajjal zárjuk be, hogy engedje a mindenható Isten, hogy részvénytársaságunk a második ötven év tartama alatt hatványozott módon teljesítse kitűzött feladatát és erős a meggyőződés bennünk, hogy fogja is teljesíteni; mert hisszük, hogy az eddig helyesnek bizonyult elvek a vezetésben továbbra is érvényesülni fognak és akkor ügyfeleink a nagy közönség fenntartó bizalmukkal támogatni fogják intézetünk feladata teljesítésében.

Kelt Nagyváradon 1897. június 13-án.

az igazgatóság nevében

Sal Ferencz

kir. tanácsos elnök.

Zugó éljenzés hagzott fell a szép beszédre, mely után;

Hoványi Géza a következő remek beszédet tartotta:

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Vándorláshoz szokás hasonlítani az emberi életet. Minden embernek kitűzött célja felé kell haladnia, mert ebben áll az ő rendeltetése. Semmlkép sem közömbös dolog reánk nézve, hogy miféle conditóban érünk a célponthoz; ha teljes erőben érünk oda, akkor élvezhetjük a győzelem pálmáját, míg ha kimerülten le roskadunk, még az esetleges győzelemben sincs semmi köszönet, mert hogyan is örvendezhetnénk olyan győzelemnek, mely inkább veszteség számba megy, hisz megfosztott bennünket attól a lehetőségtől, hogy kiaknázhassuk és a további küzdelmekre felhasználhassuk.

Ez utóbbi eshetőség kikerülése, valamint az erőgyűjtés folytonosságának megőrzése céljából tanácsos, ha olykor-olykor kissé megállapodik, a multba visszatekintünk, s a fölött elmélkedünk, vajjon az idáig megfutott pályarészt jól futottuk-e meg, nem tértünk-e le a helyes irányról, nem pazaroltuk-e el mód nélkül erőnket, a melyekre még ezentul szükségünk leszen, s miféle jogos reményekkel nézhetünk a jövő elé?

És ez a magatartás nemcsak egyesekre nézve hasznos, hanem azonos célra törekvő nagyobb társadalmi körökre nézve is.

Ime ilyen megállapodás a nagyvárad takarékpénztár 50 éves fennállásának megünneplése végett a mai napra egybehívott rendkívüli közgyűlésünk is.

A nagyvárad takarékpénztár, ezt mindnyájan reméljük, hosszú életre van destinálva, az ő élettartalmát nem mérhetjük össze a részvényesek rövid élettartalmával, a hogy most sincsenek többé életben, a kik alapították s csupán két olyan ember van még az életben

levők közül itt jelen, kik az alapításkor is jelen voltak s ezek Gedeon Ferencz és Brüll Lipót özvegye, ugy fenn kell neki állania még akkor is, a midőn mi, jelenlegi részvényesek már régóta porladozni fogunk. A mi büszkeségünk csupán abban összpontosul, hogy a nagyvárad takarékpénztárt, mely A fiatal csemeteként vettünk át elődeinktől, életerős terébélyes fa gyanánt bocsássuk át utódainkra, megmutatván nekik, miként védjük meg ezentúl is az időjárás viszontagságai ellen, hogy majdan mint mélyen meggyökerezett tölgy sikeresen daczolhasson a századok viharával.

Bár hazánk a Mindenható jóvoltából immár ezer éves multtal dicsekszik, közgazdasági intézményeink csak a legujabb időben kezdenek történeti multtal birni, nem mintha nemzetünknek a letúlt századokban is nem lett volna közgazdasági élete, hanem azért, mert a multban létezett közgazdasági intézményeinket részint a nemzet fölött több izben elvonult óriási nagy csapások, részint az ujkori kulturális haladáskövetkeztében megváltozott gondolatirányok teljesen elseperték. Mai közéletünk egészen más mint a milyen még csak nagyapainkai is volt.

Igaz, ők már a régi és a mai világ közti mesgyén állottak, sejtetni kezdték már, hogy nagy átalakulások küszöbéhez értek, a melyeknek megvalósítása nem csekély anyagi és szellemi áldozatokat fog a nemzettől igényelni s ugy jutottak arra a gondolatra, hogy azt a szunnyadó és erőt, mely idáig csaknem parlagon hevert a nemzet kebelében, életre keltsék és minél több oldalról gyümölcsötessék. Ezen igen helyes gondolat csakhamar testté vált s így keletkeztek egymásután a magyarországi takarékpénztárak, még pedig mindjárt kezdetől fogva a saját magyar kereskedelmi törvényünk (1840. 18. t.-cz.) által kontemplált részvénytársulati alapon, mert igen közel fekvő oknál fogva valószerűnek kellett tartani, hogy ezen a társadalom minden osztályára nézve üdvös intézetek, sokkal gyorsabban jönnek létre, ha azokat az embereket, a kiknek közreműködésére számítottak, felajánlott tőkékük után a kockázatot ellen sulyozó tisztességes polgári haszonnal kecsegtetik, sem mintha azt várták volna, hogy a vagyonosabb osztályok önzetlen alapítványkép rakják össze a hitelre szoruló egyesek és vállalatok számára a szükséges tőkét gyümölcsötetés s az elérendő haszonnak jótékony czélokra fordítása végett.

Hálás elismeréssel tartozunk Csanády István, Kovács Frigyes Sztaroveczky Károly és Hoványi Lajos uraknak és társaiknak, kik felismerve azt a nagyfontosságot, melylyel egy Nagyváradon létesítendő takarékpénztár nem csak a városra hanem a nagy kiterjedésű Bihar megyére nézve is bir, 50 évvel ezelőtt a most jubiláló, intézetünket fölláttatták. Bár az alapítók szorosán ama határok között maradtak, melyeket az akkori viszonyok elébök szabni látszottak, megelégedvén azzal, ha 300 egyenkint 100 ezüst frtól szóló-részvényt tudnak elhelyezni; a gyors siker, a melyet arattak, legvérmesebb várankozásaikat is fölülmulta. Vettek siettek az emberek, hogy egy-egy takarékpénztári részvényhez jussanak, rövid idő alatt 172 egyén irta alá az összes részvényeket ma a 300 részvény 158 részvényes birtokában van.

Kedvező auspiciumok között kezdte meg 1847. évi május 1-én a takptár a maga működését. Mindjárt az első csonka év 15.000 pengő frtnyi részvénytőke mellett 307.162 frt 18 kr. forgalmat tüntetett fel, mely a reá következő évben 437.588 frt 40 kr-ra emelkedett és a részvényeseknek 5 frt vagyis 10%-nyi osztalékot juttatott. Csakhamar azonban sötét fellegek borították el az eget és hajszálnyi hítja volt, hogy a világosi katasztrófa a mi takarékpénztárunkat is el ne ne seperje a föld színéről, egy perc alatt csaknem az egész részvénytőkét megsemmítette a magyar nemzet fölött diadalmaskodott reakció egyetlen hatalomszava. Méltó esodálkozásunk illeti azokat a férfiakat, akik ily válságos napokban nemesak el nem veszítették az intézet életre valóságába vetett bizalmukat, hanem szívós kitartásukkal ki is mentették azt az örvényből. És minekutána kimentették, mennyit kellett még közdeniök, hogy a fenállása ellen intézett számtalan nyílt és alattomos támadást visszaverjék.

Bizalmuk nem is csalta meg őket. A takptár nemesak, hogy tönkre nem ment, hanem egyedül a maga erejére és a nagy közönség fokozódó bizalmára támaszkodva, lassu bár, de folytosos fejlődésnek indult. Midőn pedig hazánk 1867-ben ujából kezdte alkotmányos szabadságát élvezni, intézetünk alig sejtített mérvben gyarapodott, s ma millióm és millióm szál kapcsolja a városhoz, a megyéhez, az egész országhoz, az iparhoz és kereskedelemhez, mint a melyeknek érdekeit hathatósan istápolja és megezafolhatlanul előmozdítja.

Évi összforgalma már közel áll az 50.000.000 frthoz, a lefolyt ötven év alatt pedig összesen 64.541.068 frt 58 kr. fordult meg a takpénztárnál; oly eredmény, melyről az alapítók minden bizonnal amég csak álmodni sem mertek volna.

A belételek és kamatok az 50 év alatt 66.006.571 frt 23 kr. a visszavizetések 60.223.423 frt 52 krt. tettek. A betételek állománya folytonosan és jelentékenyen emelkedik ma már a 6 milliót meghaladta.

A jelzálogkölesönök az 50 év alatt 8.229.057 frt 59 krt, előleg kölesönök 5.223.412 frt 75 krt, a folyószámla kölesönök (1883 óta) 10.253.359 frt 99 krt, a váltó forgalom az 50 év alatt 133.495.964 frt 18 krt leszámítolást, ezzel szemben 132.011.902 frt 88 kr. visszafizetést tüntet fel.

Ezen bizonyára nem kicsinyelhető eredményt a Nagyvárad takarékpénztár tisztán a tapintatos vezetésnek a modern pánzgazdaság tapasztalatai helyes fölhasználásának, főképpen pedig a nagy közönség bizalmának köszönheti.

Erős bennünk a remény, hogy ezt a bizalmat, mely mondhatni legbecsebb talizmánunk, ezentúl is élvezni fogjuk, mert hisz intézetünk működése egy nyitott könyv, melybe mindenki beletekinthet és melyből ha beletekinthet, azt a meggyőződést kell meríteni, hogy a nagyvárad takarékpénztár feladatának madastrán áll, szeme előtt tartja mind a betevő közönség mind a részvényesek jogos érdekeit, s azon felül nem zárkózik el a humanitas sugallata, kötelessége elől sem melylyel a társadalomnak tartozni vél; ugyanis a szt. irás szerint Mózes az Ur parancsára a jövedelemnek csak egy tized részét követelte a néptől a tkpár 50 év alatt összes jövedelmének egy heted részét ajánlotta fel kulturális, jótékony és humanitárius czélokra.

Ma teljesen befizetett 21.000 ftnyi alapítókével, 185.033 frt 20 kr, tartalékalap és 69.835 frt. 22 kr. nyugdíjalap fölött rendelkezik a takarékpénztár. Részvényeit oly áron keresik mely az 1894. évi alapszabály módosítás értelmében kétfizetett összeget háromszorosan fölülmulja és daczára annak, hogy a részvényesek tisztességes osztalékot kapnak, jut évenkint a tartalékalap gyarapítására is tekintélyes összeg, mely köztudomásu tény természetesen csak emeli az intézet hitelét és tekintélyét.

50 évvel ezelőtt egy ma is látható két szobás bérelt helyiségben kezdte meg a takarékpénztár Isten segítségével áldásos működését, ma a város legszebb közterén álló saját emeletes háza van.

Mindenki tudja, milyen nagy része van a nagyvárad takarékpénztárnak a város mai fejlődésének előmozdításában, mert nemesak hogy évtizedek óta hatalmas arányban élesztette az építkezési kedvet, minek következtében igen számos, a modern igényeknek megfelelő köz- és magán épület emelkedett városzerte, hanem hathatósan közreműködött a napról-napra terjedő helybeli ipar és kereskedelem fokozatos megerősödése körül is.

Lehetetlen volt, hogy a nagyközönség megnyugvással, sőt mondhatni a büszkeség bizonyos nemével ne kísérje a takarékpénztár folytosos fejlődését, mert az a tudat, hogy megtakarított fillérei miatt nincs mit aggódnia, újabb és újabb takarékosagra serkentette.

Végül kétséget sem szenved, hogy a nagyvárad takarékpénztár készítette elő a talajt arra, hogy kivüle és mellette még más pénzüntézetek keletkezhettek városunkban, a nélkül, hogy e miatt pénzüntézetek között és ő közölte káros versengés támadt volna, sőt ellenkezőleg, mindnyájukat a közös célra törekvés tudata s a legőszintébb kollegiális érzület hatja át, a

mi ismét csak városunk és vármegyénk anyag fejlődését mozdítja elő.

Ily kedvező előzmények után bizonyára jogosult a remény, hogy a nagyvárad takarékpénztár fejlődése ezentúl is lépést fog tartani városunk fejlődésével, s hogy ennek következtében ezentúl is abban a helyzetben lesz, hogy még a fokozódó igényeknek is meg fog tudni felelni, valameddig azok a józan számítás határait túl nem lépik.

Azt hiszem, hogy a mélyen tisztelt közgyűlés egyhangu óhaját tolmácsolom, midőn azt kívánom, jutalmazza meg a mindenható Isten kitartó és becsületes fáradozásunkat a kívánt sikerrel, óvja meg nemzetünket olyan végzetes csapástól, a minőket a lefolyt 50 év alatt átélünk és engedje meg, hogy intézetünk még igen sokáig fennáljon, viruljon és nagyra nőjjön, hogy annak áldását még számos nemzedék élvezhesse. (Eljenzés.)

Hatalmas tapsvihar követte a beszédet, mely után dr. Bulyovszky József állott fel s Nagyvárad város közönsége nevében köszönetet mondott a takarékpénztárnak, mely annyi jót tett 30 év alatt a városért s annak lakóiért.

Sonnenfeld Zsigmond pedig köszönetet mond az intézet vezetőségének s indítványozta hogy a Hoványi Géza mai gyönyörű beszéde egész terjedelmében örökíttessék meg a jegyzőkönyvben.

A közgyűlés folyamán a tett összes indítványok elfogadtatva a jkvet dr. Bulyovszky József, br. Königswarter Hermann és Csobán-czy Lajos hitelesítették.

Eljenzés közben oszlott fel erre a közgyűlés, mire a vendégek egy része hazament, legnagyobb részben azonban a Nagypiaczterre vonultak, hol 12 óra után külön vonat indult ki a Szt. László fürdőbe.

A bankett.

Fél kettőkor nagybankettre gyűltek össze a Szent-László fürdő gyógytermében az igazgatóság, a részvényesek, a nyugalmazott és jelenlegi tisztviselők valamint a meghívott vendégek. Nők is voltak jelen u. m. Sal Ferenczné Dr. Bozóky Alajosné, ifj. Rimanócsy Kálmánné, Frankó Endréné, Huzella Gyuláné, Bozóky Margit és Frankó Margit.

A 80 terítékű bankett menuje, a következő volt:

Leves a la Julienné
Fogas a la Chambord.
Bélszin tüzdelve és körözve.
Liba és jérece, uborka és fejes salhta.
Francia befőttek.
Pudding frambois.
Parfait.
Torta, sütemény, gyümölcs.
Sajt, Kávé,
Pezsgő; Gentry Club.

Az étlap egy takarékpénztári részvény facsimiléjére volt nyomtatva. Beh kár, jegyzé meg erre valaki, hogy a szelvények hiányzanak tőle.

Felköszöntőkben persze nem volt hiány. Elsőnek Sal Ferencz igazgatósági elnök emelt poharat a vendégekért, a társintézetekért és a tisztviselőkért. Utánna Reisman Mór a »Kereskedelmi és iparkbank« vezérigazgatója kért szót s a takarékpénztár igazgatóságért és Hoványi Géza vezérigazgatóért üriti poharat.

Sebestyén Lajos a jelenlevő nőkért, Dr. Bulyovszky József polgármester Sal Ferenczért, mint elődjéért, Szabó József az igazgatókért, Moess Károly az »Osztrák Magyar Bank« nagyvárad fiókjának főnöke szellemes humoros toasztban, melyben az ötven éves takarékpénztárt egy ötven éves nagymamához hasonlítja, a jubiláns pénzüntézetet élteti. Sebestyén Lajos az igazgatókért, a vezérigazgatóért, a felügyelőkért, a napi-biztosokért és részvényesekért iszik. Hoványi Gyula dr. Nagyvárad új polgármesterét, Dr. Bulyovszky Józsefet élteti, mint a ki, jól-lehet ő nem szavazott rá, bebizonyította, hogy méltó volt a megválasztásra s most már

maga részéről is örül, hogy Dr. Bulyovszky győzött. Dr. Vucskics Gyula a Hoványi és Bozóky családjáért, különösen Bozóky Alajosért, az intézet történetírójáért és Hoványi Gézáért, kiknek a takarékpénztár sikereiben oly nagy része van.

Dr. Sarkadi Lajos, a nagyvárad kereshedelmi és iparkamara titkára Hoványi Gézáért, Hoványi Géza az intézet tisztviselőiért, Juszt Károly főkönyvelő Szász Agostonért a felügyelő bizottság elnökéért, Rátkay József a nagyvárad városliget két patronusáért Hlatky Endre és Hoványi Gézáért, mint gyermekkorá óta barátaiért. Hlatky Endre Sebestyén Lajos pénztárnokért ürtik poharaikat.

E közben belépett a terembe Dr. Nogáll János püspök, ki a Szent-László fürdőben üdül jelenleg, kit hatalmas perczekig tartó éljenzessel fogadtak. Nogáll meghatva köszönte meg az ovációt s a nagyvárad takarékpénztár jólétéért és tisztviselőiért emelt poharat s egyuttal megköszönte a Csillagvárosi bölcsődére adott szép adományt.

Hlatky Nogállért, mint Nagyvárad jóltevő apostoláért, Dr. Bozóky Alajos a nagyvárad sajtóért, Huzella Gyula a nőkért, Frankó Endre igazgató azokért, mint akiknek tulajdonkép az intézet minden felvirágozását köszöni: az adósokért, Fehér Dezső a »Nagyvárad« szerkesztője Dr. Bozóky Alajosért, Halász Lajos — az adósok nevében — a részvényesek neijéért és leányaiért, Jankó Antal a sajtóért emelnek poharat.

Ebéd alatt a fürdői zenekar kitünő bandája szórakoztatta a bankettezőket. A kitünő ebéd Kovács Lászlónak, a Püspök-fürdő vendéglősenek finom konyháját és pinczjét dicséri.

Ebéd után a társaság női tagjai és fiatal-sága tánczra perdültek s ezzel a vidám epilógussal fejeződött be a kitünően sikerült jubileuma ünnep.

Az előkelő társaság a legvidámabb hangulatban a késő délutáni órákig maradt együtt s csak a fél 6 órai vonattal érkezett vissza Nagyváradra a kirándulók zöme, egy része pedig egész éjjeli vonat indulásáig maradt együtt kedélyes beszélgetés közt.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Június 15. A »Szent László« nyomda évi közgyűlése.

Június 16. Esküdtészki tárgyalás a Vida-Pospisc sajtóperben.

Június 16. Biharvármegye évnegyedes közgyűlése.

Június 17—20. Iparostanonez munka kiállítás.

Június 19. A főgymnázium zárvizsgái.

Június 19. A nagyvárad-belényes-vaskóhi vasut évi közgyűlése a vármegyei ház kistermében.

Június 19—29. A főreáliskola zárvizsgái.

Június 20-án. Az iparostanoneziskolák zárvizsgái.

Június 22-én Zárvizsgák az »Orsolya zárdá«-ban.

Június 23. Borlodán-Prodanovits sajtóper.

Június 30. Év végi alapvizsgálatok a jogegadémián.

Június 30. Benke, dr. Lankó Dezső sajtótárgyalás.

Július 4. A »Szigligeti Társaság« matineeje Derecskén.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) ma nyitva d. u. 3—5-ig 20 kr. Más időben 50 kr.

* **Zászlószentelés B.-Püspökibeu.** Rövid idő alatt már másodszer szép ünnepélynek volt tanuja a bibornok-püspök jótékonyágát hirdető b.-püspökii jubilaris templom. Szentháromság vasárnapján volt ugyanis megáldása annak a gyönyörű zászlónak, melyet Schlauch bibornok unokatestvére Schlauch Josephin ajándékozott az iskolás gyermeknek. — A zászló nehéz fehér damaszt selyemből készült, egyik oldalán a boldogságos szűz Máriának, a másik Szent-Józsefnek remek kivitelű képeivel. A szép új templom, mely 500 hívő befogadására készült, kicsinynek bizonyult ez alkalommal azon nagyszámu közönség befogadására, kik az ünnepélyre eljöttek.

10 órakor kezdődött az instentisztelet s szent beszéddel, melyet dr. Belezna y Károly b.-püspökii plébános tartott. Beszéde elején fekkölt szavakban szivből jövő hangon

mondott hálát a nemeslelkű jóltevőnek, ki az egyik oltár ajándékozásán kívül érdemet akart szerezni a püspökii hívek hálájára. A szent beszéd után nagy mise volt, melyet Belezna y Károly mondott. Májor Antal püsp. levéltárnok, Barabás György, Roóz József és Kozics Gusztáv növendékpapok assistentiája mellett. A sz. mise után nagy villás reggeli volt, mely alatt a püspökii iskolás gyermekek énekkara egy pár éneket adott elő. Azután Kaminiczki József iskolás gyermek ügyes beszédet intézett a zászlóanyához, mely után a szép ünnepély véget ért. Délután is számosan mentek ki Nagyváradról az új templomot meglekinteni.

Koszorus lányok voltak: Pálfi Margit zászló-tartó, Géczy Irén, Korda Rózsika, Peiser Sarolta, Petrovics Stephanie, Schmidt Mariska, Remiz Margit, stb.

Vendégek: Schlauch Nándor, Schlauch Josephine zászlóanya és ajándékozó, Kubicsék Katalin, továbbá Hoffmann Henrik és neje, dr. Korda Kálmán és családja, Géczy Lajos főtitkár és családja, Peiser Károly és családja, Remiz Alfréd ezredes neje, Virányi ezredesné, Papp ezredorvos neje, Jancsó Lajos neje, Petrovich Andorné, Csányi Margit, Krisztich Mariska, Kytler Emilia, Szeghy Jolán, Német Sándorné, Vigh Irén (Békésről), Szabó Roza (Ber.-Ujfaluból) stb. stb.

Délután pedig ünnepélyes vécsernye volt, melynek fényét nagyban emelte Kytler Emilia, Pálfi Margit, Petrovics Stefanie, Vigh Irén, Schmidt Mariska és Szabó Róza kisasszonyok által egy ez alkalomra betanult gyönyörű Mária-ének precíz előadása.

* **Személyi hir.** Sal Ferencz nyugalmazott polgármester jövő hétfőn több heti tartózkodásra neijével Mariendbada utazik.

* **A megyei közgyűlés.** Holnap reggel 9 órakor kezdődőleg tartja Biharvármegye évnegyedes rendes közgyűlését. Tárgyalás alá 388 ügy kerül, ezeknek legnagyobb része azonban községi számadás, úgy hogy azokkal a közgyűlés gyorsan fog végezni. Érdekesebb ügyek, melyek a zöld asztalra kerülnek a következők:

Hraniczky Károly multkori megválasztatása folytán megüresedett h. einöki tanácsvezetői és egy I. és II. oszt. ülnöki állás betöltése.

Egy központi választmányi tagság és 3 más szakbizottsági hely betöltése.

A megye elhatározza, hogy hivatalos kiadványait ezentul a kir. jogakadémiáknak is megküldi.

Zalavármegye felirata a kvóta és Debreczen város átírata a katonai iskolák tárgyában. A nagyvárad kereshedelmi akadémia segély iránti kérvénye.

A vármegyei vámos hidak házi kezelése iránti határozat.

A kórházi főorvos és az osztályorvosok fizetés felemelése.

A Száraz-féle alapítvány adományozása.

Klobusitzky Béla kérvénye a szilágysomlyó-margittai vasutra megszavazott 50,000 frt tárgyában.

Popper István kérvénye 100,000 frt megszavazása iránt a paptamási-f.-derna vasutra. Ez utóbbira nézve — mint értesülünk — a közgyűlés azt fogja ajánlani a Popper urnak, hogy a megyének nincs sem kedve sem pénze újabb viczinálisok építésére s azért az új vasutra nem hajlandó adni.

Számos más lényegtelen ügy is kerül még tárgyalás alá, de ezeknek egyike sem olyan, mely vitát provokálhatna. Előreláthatólag tehát a holnapi nyári közgyűlés olyan unalmas lesz, mint egy forró kánikulai nap délutánja egy poros országuton.

* **Kiállítás a muzemuban.** A közönség bizonyára a legnagyobb örömmel fogja üdvözölni azt a hirt, hogy legközelebb a muzeum nagytermében ki lesznek állítva azon ajándékok, melyeket a bibornok-püspök Dr. Schlauch Ö Eminenciájára aranymiséje alkalmából kapott, a többi közt a káptalan nagyértékű ajándéka a drága ornátus, a papság ajándéktárgyai az arany kehely, ezüst pástorbót, ezüst kereszt s egyéb ajándékok. Mindezek pedig láthatók lesz-

nek f. hó 17-én, azaz Urnapján délután (dél-előtt csak a muzeum rendes látivalói) 3—5-ig, vasárnap, azaz 20-án délelőtt 10—11-ig, d. u. 3—5-ig, végre rákövetkező keddeu, 22-én délután 3—5-ig, még pedig mindig csak 10 krnyi belépő díj mellett, hogy minél többen nézhessék meg azokat. Természetes dolog, hogy az összes befolyó összeg a muzeumé leend, amelynek nagy jótétemény leend ez a reméljük jelentékeny többlet, mely így a belépő jegyek jövedelmében mutatkozni fog. Előre is fölhívjuk a t. közönség becses figyelmét a rendkívül érdekes, értékes és művészi látivalókra, melyek a muzeum világos nagytermében oly impozáns látványt fognak nyújtani.

* **Gyulai honvédhuszárok Nagyváradon.** Minden követ megmozdit Gyula városa, hogy a honvédhuszároknak Nagyváradra leendő áthelyezését meggátolják. Gyula város legutóbbi közgyűlésén Keller Imre a interpelláció tárgyává tette élénk és beható érvekkel támogatva ama veszteséget, amelyet a város sőt, az egész vármegye is szenvedne a huszárság elhelyezésével, amelylyel szemben épen nem képezne rekompenzációt a honvédelmi miniszternek ez ügyben Terényi Lajos országgyűlési képviselő s dr. Lukács György főispánnak tett ígérete, hogy a huszárság helyett harmadik zászlóaljat fog hozni Gyulára, mely nyilatkozatát a miniszternek Dutkay Béla polgármester a képviselőtestületnek is bejelent. Dr. Fábry S. alispán a miniszter nyilatkozata után is Gyula városa képviselő testülete kötelességben állónak tartja, hogy mindent elkövessen a huszárság megtartása érdekében s végül Dutkay Béla polgármester Keller Imre ismételt felszólalása folytán kijelentette, hogy ez ügyben még e hét folyamán rendkívüli közgyűlést fog összehívni. Ezen közgyűlés memoradumot fog a honvédelmi miniszternek küldöttség útján átadni. Nagyváradon pedig épen tegnap délután volt újra tárgyalás ez ügyben a polgármester és az alispán között a megye tulajdonát képező »Füzes-Noth-Kaserne« átadását illetőleg hol a gyulai huszárokat a város elhelyezni akarja kellő kibővítés és átalakítás után.

* **Polgármesterünk mint nyugdíjazott kir ügyész.** Öcsászári és apostoli királyi Felsőge legfelsőbb elhatározásával dr. Bulyovszky József volt kir. ügyész nyugdíjazását legkegyelmesebben jóvá hagyta és az így a megüresedett állásra a pályázat Julius 2-iki lejáratával felsőbb helyről ki is tüzetett. Nagy a kíváncsiság hogy a vidéki kir. ügyészségek legnagyobbikának vezetését ki fogja elnyerni.

* **A Szigligeti Társaság kérelme.** A nagyvárad Szigligeti Társaság kiküldött bizottsága serényen buzgólkodik, hogy a tervezett népkönyvtárakat létesítse. A v.-velencei népkönyvtár fogják első sorban felállítani, hogy ezen városrészt közönségének szolgáljon az intézmény hasznos eszközül. A könyvtár ezélljainak megvalósítására a bizottság segélyt kér Nagyvárad városától.

* **Pokorny Herman Aradon.** Pokorny Herman altábornagy 2 napig Aradon időzött a 33. gyalogezred megvizsgálása végett hadsegéde Goetl Ödön őrnagy kíséretében. Szombaton délbén az ott időző József főherczeg tiszteletére fényes bankett volt a »Fehér Kereszt« szállodában, mely alkalommal Pokorny a főherczeg balján ült s egész ebéd alatt élénk beszélgetést folytatott a főherczeggel. A szemle hétfőn délelőtt ért véget a zárlaki téren, hol taktikai gyakorlatok voltak, mely után Pokorny a tegnap délutáni táblai vonattal haza érkezett.

* **Hirlapirók a polgármesternél.** A »Vidéki Hirlapirók szövetség«-nek nagyvárad választmánya vasárnap délelőtt fél 11 órakor tiszteltgett dr. Bulyovszky József polgármesternél hivatalba lépése alkalmából. A küldöttség tagjai voltak: Lovassy Andor vezetése alatt

Fehér Dezső, Halász Lajos, Laszky Ármin, Láng József, Szűts Dezső és Gesztesi Ödön.

A hírlapírók nevében: Lovassy Andor a következő beszéddel üdvözölte a polgármestert:

*Mélyen tisztelt Polgármester ur!
Kedves barátom!*

A »Vidéki Hírlapíró Szövetség« nevében és megbízásából jöttünk el hozzád, hogy hivatalbalépésed alkalmával szeretettel üdvözöljünk téged.

Az Igazság istenasszonyát szolgáltad eddig, kit bekötött szemmel ábrázol a mythológia; a becsületes sajtó is az Igazságot szolgálja, csak hogy annak nem szabad bekötött szemmel nézni az eseményeket, hanem ébren kell őrködni a közügyek felett s nyitott szemekkel kell kísérni a közpályán haladó férfiak működését.

Rámutatni a bűnre, megkoszoruzni az erényt, ez a hivatása a sajtónak.

Tudjunk mi azt, hogy megválasztatásod alkalmával és azóta is, a polgárok bizodalma mellett tövis fakadt pályádon. A törpe gáncs, a sanda irigység követ gördítenek lábaid elé, de tudjuk azt is, hogy az akadályok leküzdésére, volt, van és lesz erőd.

És még nemes, magasztos czélokot fogsz követni, azoknak elérésében a sajtó munkásainak önzetlen, hűséges támogatására mindig számíthatsz.

Fogadd szívesen üdvözetünket.

Az Isten a város és a haza javára sokáig éltesse!

A polgármester válaszában hangsúlyozta, hogy tudatában van annak az erkölcsi súlynak, melylyel a sajtó bír és amelylyel minden igaz ügy sikerét tetemesen előmozdítja. Ép azért most kikéri a nagyváradai sajtó támogatását azokhoz a nagyszabású alkotások létesítéséhez, melyek e városra várnak s amelyekért ő törhetlen lelkesedéssel küzd. A figyelmet köszöni. E válasz után a küldöttség tagjaival hosszabban beszélgetett, amivel a tisztelgés véget ért.

* **Komendánsrét eladása.** A nagyváradai l. sz. káptalan a Gilányi-soron 5 hold földet elakar adni, a városi főmérnök azonban kifogást emelt az eladás módozatai ellen s új utca vonalat, azonkívül két utcát állapított meg, a melyet természetesen ingyen adna át a káptalan. Azonkívül több olyan dolog teljesítését kívánja a főmérnök, a melyet a káptalan nem hajlandó teljesíteni. Így a városnak nincs is joga beleszólni a terület eladásába csak majd ha építkezési engedélyt fog kérni az új tulajdonos. Utczára sincs ez idő szerint szükség, mivel csak egy sor ház lesz a Gilányisor felé. Ha majd 30 év múlva a temető helyét is beépítik, akkor kell utca a két házsor között s akkor fog is ingyen adni utca területet a káptalan.

* **Halálozás.** Részvétel vettük a következő gyászjelentést: Molnár József ny. kir. adótárnok és neje Gyulay Nepomucéna a magok, valamint testvére Molnár Aladár és családja fájdalomtelt szívvel tudatják szeretett gyermekök illetve testvér és rokon Molnár Jolán-nak folyó évi június hó 13-án, reggeli 3 órakor életének 35-ik évében rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai ugyane hó 15-én d. e. fél 11 órakor fognak a római kath. egyház szertartása szerint Uri-utca 438. számú háznál beszerteltetni és az olasz-i sírkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességre az elhunyt rokonai tesztelettel meghívotnak. N. Várad, 1897, június 13. Béke havaira!

* **A kerékpárosok megrendszabályozása.** A kerékpározás terjedésével mindjobban kitűnnek azok a kellemetlenségek, a melyeket a sétatereken, utakon okoznak a kerékpárosok. Nagyvárad város legutóbbi közgyűlésén, interpelláció tárgyát képezte a kerékpárosok ügye s Rimler Károly főkapitány megígérte, hogy a közgyűlés elé szabályrendeletet fog beterveztetni a kerékpározás ügyének a rendezésére. A miniszter szintén belátta, hogy e tárgyban intézkedni kell s tegnap egy körrendeletet intézett a törvényhatóságokhoz a melynek a kapcsán egy szabályzatot közöl, 21 §-al. E szerint a kocsik közlekedésére nézve feunálló általános

szabályok a dolog természetéből folyó eltérésekkel, a kerékpárokra is alkalmazandók. A kerékpárosoknak csak a kocsikhoz hasonló szabályokat kell alkalmazni. Ha ez az ut nem használható, a helyhatóság kivételesen megengedheti a gyalogut használatát, de itt csak a lépésben haladó ember gyorsaságával szabad kerékpározni.

* **A ker. kamara utazási ösztöndíja.** A nagyváradai kereskedelmi kamara állandó bizottsága tegnap délután ülést tartott. A gyűlésnek legérdekesebb tárgya volt a miniszterium által engedélyezett két utazási ösztöndíj kiadása. A pályázók közül nagy többséggel Máté Bálint és Sternthal Dávidnak adták ki ez ösztöndíjakat, mely a miniszterium által adományozott 200—200 és a ker. kamara hozzájárulási összegéből, vagyis 100—100 és így egyenkint háromszáz forintból áll.

* **Br. Königswarter Herman kitüntetése.** Ujabb szép kitüntetésben részesítette a király a kisszántói nemeslelkű nábobot, ki óriási vagyónának jövedelmeiből oly bőkezűleg juttat jótékony czélokra. Mint a »Budapesti Közlöny« vasárnapi száma írja ő Felsége br. Königswarter Hermannak és törvényes utódainak a »cesabacsüdi« előnevet adományozta.

* **A csendőrség köréből.** A m. kir. honvédelmi miniszter a közbiztonsági szolgálatban és irodai tevékenység terén szerzett érdemek elismerésül Nagy András margittai és Orbán Sándor vaskóhi csendőrőrmestereknek okiratiilag elismerését nyilvánította, G. Nagy István és Mészáros Sándor csendőrőrmestereknek a Száldobágy községben 1896. évi november 7-én elkövetett rablójelkosságot tettesének kiderítése miatt elismerését nyilvánította. Dsubán József, Lőrincz István, Gyökös Péter, Hirsler Lajos, Mórincz István és Csák László a nagyváradai szárny parancsnoksághoz őrsvezetők néveztek ki.

* **Hét állásra nyolczvan pályázó.** Biharvármegye tulajdonában hét vámhid van, a melyeknek vámszedési jogát eddig bérbe adták ki, azonban a jövőben házilag kezeli a vármegye a vámszedést. A hét vámszedő állásra pályázat van hirdetve s nyolczvanhárom egyén pályázott a hét helyre, a melylyel 450 frt fizetés és lakás van összekötve.

* **Waggonirozási gyakorlatok.** Élénk és mozgalmas képet nyújtott tegnap a kora reggeli órákban a nagyváradai pályaudvar képe, hol a helybeli 37. gyalogezred az évenként egyszer szokásos waggonirozási gyakorlatokat tartotta, hogy mozgósítás esetén a vonatokba való gyors felszállásban gyakorlott legyen. 7 órakor véget érték az érdekes gyakorlatok, melyeknek nagyszámu néző közönsége akadt s a bakák vidám katonazene hangjai mellett vonultak vissza a vár-kaszárnyába.

* **Óratorony a vármegyeházán.** Biharvármegye székházát nemsokára egy diszes óratorony fogja diszíteni. A torony 6 méter magasságban fog kiemelkedni a tető felett s Gyurkovics Kornél m. kir. államépítészeti hivatali főnök terve alapján készül. A torony tölgyfagerenda vázból fog állani, mely fenyődeszkával e felett horgonylemezzel lesz borítva. Az izlésesen befestett toronyba az eddigi óra jön csak hogy kijavítva és ujonnan festett óralappal. — Az új óratorony a »Széchenyi-tér« felé eső homlokzaton lesz elhelyezve. Építéséhez rövid idő alatt hozzá fognak.

* **A regény vége.** A Bálint Róza regénye csakugyan véget ért. Mint értesülünk, a marólug mérgezés következtében, tegnap délelőtt, a biharmegyei közpórházban kisenvedett. A szerencsétlen leány hulláját ma fogják felboncolni.

* **Megszökött rab.** Tenkéről írja tudósítónk hogy az ottani kir. járásbírószághoz fogházából tegnapelőtt Váczi István nevű rab megszökött. Az a legérdekesebb a dologban, hogy Váczi István kit csak néhány nappal ezelőtt szállítottak át oda Debreczenből hol különféle büntettek miatt vizsgálati fogságban volt, és

most Tenkére szállították hogy a járásbírószághoz által már előzőleg kiszabott egy havi fogház büntetését elszenvedje az erősebb fedezett hiányban alkalma nyílott a megugrásra, a mint tette is. Az esetről az összes környékbeli csendőrségek értesítettek de mindez ideig nem sikerült kézre keríteni a már több ízben büntetett és rovott multu börtön virágot.

* **Az árvíz pusztítása.** A Pünkösdi hétfőjén dühöngött felhőszakadás tudvalevőleg annyira megdagasztotta a Párispatak vizét, hogy a patak környékén levő házakat és telkeket elöntötte. Fűzes-utcán őzv. Vékony Pálné telkét rongálta meg a rakoncátlan áradat. Tegnap azon kérelemmel fordult a szegény aszony a városhoz, hogy a patak által megrongált háznak és telkének kijavítására segílyt adjon.

* **Agyonütötte a villám.** Csenger Imre erdőgyaraki lakost — mint a Szalontai Lapok írja — Győrösről hazatértében hol az ünnepek alkalmával rokonok látogatására ment óriási vihar érte utol s Erdőgyarak határában a villám agyonsújtotta. A szerencsétlen ember halálát özvegye és 6 éves gyermeke siratja.

* **Eltűnt a folyóban.** Bihar-Félegyházán Sillye Dániel 17 éves fiu a Berettyóba ment fürödni s azóta nyomtalanul eltűnt. Valószínűleg a vízbefulladt s a holttest fennakadt valami czölöppben.

* **Ékszer lopás.** Spingold Szidi, Erődi H. pénztárnok nője lakására tegnapelőtt éjjel ismeretlen tettesek behatoltak és az asztalon levő ékszereket elvitték. Az elvitt ékszerek között van egy láncz egy kulcsal és más apróbb zsuzsokkal, egy kis és egy nagy korál gyűrű és egy nagy fehér tejköví gyűrű. A károsult nőnek ez volt minden vagyona. Ki a tettes nyomába tudja vezetnia károsultat őt forint jutalomban részesül.

x **Hölgyek figyelmébe!** Markovits Mór parti-áruháza Kert-utcán. Végeladást nem rendezek azért az összes raktáron levő divat és vászon czikkeket bármilyen árakban elárusítom a meddig a készlet tart. E ritka alkalmat a nagyérdemű hölgyközönség figyelmébe ajánlva maradtam kiváló tisztelettel Markovits Mór, partiáru kereskedő.

TANÜGY.

Értesítés.

A nvárad-olaszi róm. krth. fi-népiskolában az 1896—97. tanévben a magántanulók vizsgálatai f. hó 19-én délelőtt 8 órától, az iskola helyiségében (Fő utca 819 sz. fognak megtartatni, melyről az érdekeltek tisztelettel értesítetnek. Nagyvárad, 1897 évi június hó 14. Az igazgatóság.

Értesítés.

A nvárad községi elemi fiiskolák első osztályáiban az 1896—97. tanév végén a zárvizsgálatok a következő rendben fognak megtartatni: június hó 21-én reggel fél 9 órakor az bjvárosi fiiskolában június hó 22-én reggel fél 9 órától a volaszii fiiskolában, június hó 23-án reggel fél 9 órától a Vvelencei fiiskolában. Az ismétlő leányiskola osztályáiban pedig a pedig a zárvizsgálatok a következő időben lesznek: június hó 21-én délután 3 órától az újvárosi leányiskolában, június hó 22-én délután 3 órától a volaszii leányiskolában, június hó 23-án délután 3 órától a Vvelencei leányiskolában. Ezen vizsgálatok megtartásáról az érdekeltek szülöket, gyámokat és tanügybarátokat tisztelettel értesitem. Nagyvárad, 1897 évi június hó 14. Stark Gyula biz. elnök.

Értesítés.

A nagyvárad községi polgári fiiskolában az évrő vizsgálatok következő sorrendben fognak megtartatni: június 21-én d. e. 8—12-ig II-ik osztály d. u. 1/3—6-ig I. oszt. 22-én d. e. 8—12-ig III-ik oszt. d. u. fél 3—6-ig I-ső b., oszt. 23-án d. e. 8—12-ig IV-ik oszt. A magántanulók vizsgálatai június hó 23 és 24-én fognak megtartatni. Az ének vizsgálat június 16-án szerdán d. e. fél 11 órakor fog megtartatni.

A torna verseny f. hó 18-án d. u. 4 órakor a »Spart-téren« fog megtartatni. Ezen vizsgálatokra a t. szülők és érdeklődő tanügy barátok tisztelettel meghívattak. Nagyvárad 1898 június hó 11.

Az igazgatóság.

MULATSÁG.

Táncmulatság Nagyszalontán. A nagyszalontai gazdakör a napokban fényes táncmulatságot rendezett a gymnásiumnak nyolczosztályúvá leendő kibővítésére. A mulatság kitűnően sikerült. A tiszta jövedelem 119 frt 8 krt tett ki.

SZINHÁZ ES MŰVESZET.

Niobe. Tegnap este harmadszor került színre Niobe csaknem üres ház előtt. Pedig az előadás igen összevágó élvezetes volt. Somló Emmát egy szép virágcsokorral is meglepték. A fiatal színésznő ezt egyébként meg is érdemelte, mert haladása napról-napra meglepőbb s szép reményekre jogosít.

Hoffman meséi Nagyváradon. Ez a remek zenéjű operette is színre kerül legközelebb Nagyváradon. Mint értesülünk, Leszkay András megszerezte az előadási jogát s legközelebb színre is hozza azt.

Igazságszolgáltatás.

Legény virtus.

— végtárgyalás. —

Veres Sándor és Arany Miska régi jó cimborák, valóságos »tekinthetők« a falunak mert aki velők kikezd, annak minden bizonytalansággal behorpad a koponyájára.

Volt a faluban egy szerencsétlen fiatal ember is, Jenei Mihálynak hívták. E meg mind kettővel hadi lábán állott Tücsköt bogarat kiáltottak egymásra s mindenki mondta, hogy ennek a dolognak nem lesz jó vége.

Egyszer Veres Sándor is meg Arany Miska is felöntött a garatra. A szesz elvette az eszüket és elmentek a régi haragossuk háza elé. A kerítést kitörték, bevették az ablakokat szóval nagy rombolást vittek véghez.

Jeneit édes anyja haza hívta a korezmából, erre a két cimborára neki ment és összeverték, szurkálták úgy hogy a szerencsétlen majd belehalt betegségébe.

A virtuskudó legényeket a nagyváradai törvényszék e g y - e g y évi börtönre ítélte.

Vétkes bukás. Dávidovics Hermannének körülbelül 30,000 forintra becsült üzlete volt Nagyváradon. Ezek daczára könyveket nem vezetett, árúiból pedig végeledést rendezett, anélkül, hogy ezt az illetékes hatóságnak bejelentette volna, vagyis csődöt kért volna maga ellen. Vádlott sokféle védelmet terjesztett elő maga mellett, ezek daczára a törvényszék tegnap megtartott végtárgyalása alkalmával vádlottat 50 forint pénzbüntetésre és 10 napi elzárásra ítélte.

TAVIRATOK

A pápa áldása.

Athén, június 14. (Saját tud. távirata.) Ó Szentsége a pápa a haldokló Wolter Saroltának áldását küldte.

A szabadelvű párt és a 16. §.

Budapest, június 14. (Saj. tud. táv.) A szabadelvű párt ma este tartott értekezletén Tiszta Kálmán felszólalására határozatilag kimondta, hogy ragaszkodik a hirhedt 16. §. fentartásához. Politikai körökben nagy megütközéssel fogadják a pártkérdés felvetését, mely beláthatatlan parlamenti zavaroknak lehet okozója. Az obstrukció most már elkerülhetetlen.

Az angolkirálynő jubileuma.

Athén, június 14. (Saját tud. távirata.) Viktória angolkirálynő jubileumán Görögországot Maurocordato herceg fogja képviselni.

Viktor Emánuel szobra.

Nápoly, jun 14. (Saj. tud. táv.) Tegnap d. u. leplezték le ünnepélyesen V i k t o r Emánuel lovas szobrát, melyet Balzics szobrász készített. A szobrot a városháza téren állították fel. Résztvettek az ünnepélyen: a király, a királyné, a nápolyi herceg és hercegné, di Rudini miniszterelnök, a miniszterek, a szenátus, a kamara elnökei és nagyszámu közönség. A szobor leleplezését fanatikus tetszés és a hajóraj diszolvései követték. A királyt lelkesen megéjeneztek.

A király és a magyar tudós.

Budapest, június 14. (Saját tud. távirata.) Brassai Sámuel, a magyar tudósok Nestorát születésének 100 éves évfordulóján legfelsőbb helyről szép kitüntetés érte. Ő Felsége megbizta Wallasics Gyula minisztert, hogy nevében szerencskivánatait tolmácsolja az agg tudósoknak. Wallasics miniszternek folytán a következő táviratot küldötte Brassai dr.-nak:

Őcs. és kir. Felsége legkegyelmesebben felhatalmazni méltóztatott, hogy Nagyságodnak századik születésnapja alkalmából legmagasabb nevében szerencskivánatait tolmácsoljam.

Az olasz követ a négusnál.

Róma, jun. 14. (Saját tudósítónk távirata.) Adesibából máj. 23. jelentések szerint Nerrazini olasz követ máj. 5-én Harrasból elutazott és június 9-én érkezett Adesibabba, hol nagy tisztelettel fogadták. A hivatalos tárgyalások már megkezdődtek.

Pórujárt kíváncsi.

Budapest, június 14. (Saját tud. távirata.) Loral Flórián 34 éves szijgyártót tegnap a Liliom-utca 10. sz. a. korezmában az ott verekedők úgy összeszurkálták, hogy a mentők eszméletlenül vitték a Szt. István kórházba. A késelők a szurkálás után megugrottak, de a rendőrség még az éjjel elfogta őket Simon János, Szuszam Béla és Tóth Sándor munkások személyében.

Béketárgyalások.

Lamia, jun. 14. (Saj. tud. táv.) A foglyok kicserélése ügyében holnap kezdik meg a tárgyalásokat. A törököknek 230 foglyuk van, a görögöknek 200.

A törökök Thessáliában.

Athén, június 14. (Saját tud. távirata.) Állítólag Volóából érkező jelentések szerint a török katonaság Thessáliában hozzáfogott az arztási munkálatokhoz. E jelentések egyuttal fosztogatásokról is megemlékeznek.

A törökök állítólag árkokban talált holttesteket szétvagdaltak.

Merénylet a francia köztársaság elnöke ellen.

— Távirati tudósítás. —

Egész Európát mélyen megdöbbenő hírt hozott tegnap éjszaka a táviró Párisból. Merényletet követtek el Faure Félix köztársasági elnök ellen. A gaz merénylet szerencsére meg hiúsult.

Az elnök ellen, mint akkor megirtuk, már pár nappal ezelőtt is követtek el merényletet, a párisi rendőrség azonban eltussolta.

A merényletről a következő távirataink szólnak:

Páris, június 14. Midón Faure elnök délután a »Grand Prix de Paris« versenyterre Longchampsba kocsizott, az uton egy fiatal ember rálőtt, de nem találta el. A fiatal embert elfogták. Fegyvereket és bombarészleteket találtak nála.

Ujabb tudósítás szerint nem lőttek az elnökre, hanem egy löporral töltött öntölt aczélcső robbant fel az uton, melyen az elnök kocsija haladt. A cső mellett egy az elnök ellen sértő kifejezéseket tartalmazó piszkos papírlap egy pisztoly és egy kis tör feküdt, melybe az elnök ellen halálos fenyegetések voltak bevésvé. Azt hiszik, hogy a merénylet egy örült műve volt.

A robbanás okozója kétségkívül egy bokorban rejtőzött. Rendőrök és mások is azonnal a robbanás irányában rohantak, de a gondos kutatás nem vezetett eredményre.

Páris, június 13. Este 7 óra 52 perc. Az a pokolgép, melyet felrobbantottak, egy 15 centiméter hosszú, 6 centiméter átmérőjű, 2-czm. vastag cső, mely löporral és söréttel volt töltve. Azt az egyént, kit a nézőmeg a merényletnek taótott, elfogták. Gallet a neve. A rendőrprefektus előtt Gallet egy szót sem szólt. Egy pisztolyt találtak nála, markorátán e fölirással: «Faure Félix el van itélve, Elzász-Lot-harinigia, Köln.» Gallet azt vallja, hogy nincs foglalkozása.

Páris, június 13. (Saját tud. távirata.) A merénylet alkalmából 3-t elfogtak. Miután azonban a házkutatások és az Athalin vizsgálóbíró által eszközölt kihallgatások nem nyújtottak bizonyítékot éjjelkor szabadon aossátották őket.

Paris, június 14. (Saját tud. távirata.) A legtöbb lap merényletet örült tettének mondja. A rendőrprefektus hírlapok előtt kijelentette, hogy itt misztifikáczióról van szó. A szoczialisták állítják, hogy ez egész a rendőrség machinációja.

Mádi Kovács állapota.

Budapest június 14. (Saját tud. távirata.) A hadsereg egyik legtehetségesebb hadtest parancsnoka, Mádi Kovács tábornok betegségeiből teljesen felépülve hagyta el a öblingi gyógyintézetet.

A kitűnő tábornok Tirolban tölti a nyarat s azután ujbol aktiváltatja magát.

Nagy tüz.

Páris, június 14. (Saját tud. távirata.) Még alig hantolták el a legközelebbi katasztrófa szerencsétlen áldozatait, már is ujabb szerencsétlenség tartja izgalomban a népet.

Ma a neuilly külvárosban a vásári bódék egyike kigyuladt s a nagy szélben a többi bódék is részben meggyuladtak s a vásári nép közzül 30 ember a lángokban lelte halálát.

Nagy gyárégés.

Aachen, jun. 14. (Saj. tud. táv.) 3 posztógyár teljesen, egy nagy részben leégett, sok munkás kenyér nélkül maradt.

SZERKESZTŐI POSTA.

K. B. Helyben. A városnál leleplezett vizsgálásokra vonatkozó vasárnapi cikkünket nem beavatott személyek vagy kihallgatott tanúk információja, alapján irtuk meg, hanem mint azt a közérdek is megkívánja az igazsághoz hiven saját tapasztalataink szerint és pedig azért, hogy az által a b i z t o s k e z e k b e n l e v ő vizsgálat eredményének segítségére lehettünk, vagyis hogy azt látva az esetleg még kinem hallgatott tanúk, hogy nem fog most is úgy eltusoltatni az ügy mint évekkal ezelőtt történt, kedvet és bátorságot kapjanak s önként jelentkezvén a vizsgálat eredményénél még nagyobb segítségre lehessenek.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

PAULAYNÉ ADORJÁN BERTA urnő,
a nemzeti színház művésznőjének felléptével.

Bérlet 43-ik szám. Bérlet 43-ik szám.
Páratlan. Páratlan.

Nagyvárad, 1897. évi június 15-én,
az arad-nagyvárad színtársulat által.

Itt először:

A becsületbiró.

Színmű 3 felvonásban. Irta: Bosnyák Zoltán.

Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.

Holnap, szerdán bérletfolyamban, másodszer:

A becsületbiró.

Színmű.

KÖZGAZDASÁG.

Országos sertés vásár Nagyváradon. A nagyvárad országos vásár f. hó 25. és 26-án kezdődik a sertés vásárral. Ezen vásárra csak is vézmentes helyekről engedtetik meg a sertés behajtás. Minthogy Debreczen és Gyula a sertés-vész miatt még mindig zár alatt van, a nagyvárad sertés vásár nagyszabásúnak ígérkezik.

Vásár a Hortobágyon. A hortobágyi országos barom-vásár június hó 20 fog megtartatni.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. június 15-én.

Magyar aranyjárdék 4%	123.—
Magyar koronajárdék	99.70
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	123.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	120.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérségi jeg megváltási kötvény	100.75
Orvát-sziavon földterhermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	154.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	101.75
Osztrák járadék papírban	123.—
Osztrák járadék ezüstben	100.75

Osztrák járadék aranyban	145.50
Osztrák korona járadék	102.—
1360. osztrák államsorsjegyek	102.—
Osztrák magyar bankrészvény	123.—
Magyar hitelbank részvény	100.75
Osztrák hitelintézeti részvény	145.50
Osztrák-magyar államvasúti részvény	958.—
20 frakos arany (Napoleonkor)	402.—
Német birodalmi márka	366.60
Londoni vista	355.—
Páris vista	952.—
20 márkás arany	58.60

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Ajánkozás.

Egy jó bizonyítványokkal ellátott fiatal ember ajánkozik uri házhoz inasi vagy ehhez hasonló foglalkozásra.

Czím a kiadóhivatalban.

Dr. Dreiszker József
Sanatóriuma
és
vizgyógyintézete

Kőszegen, (Vas megye) háromnegyed óra vasutal Szombathelytől.

Nyitva márczius 15-től december 1-ig
Rendszer Priesnitz és Kneipp.

Villanyozás, massage, gyógytornászat, diaetetikai eljárás. — Ujjonnan berendezett helyiség, Lignosulfit inhalatióra. — Ez enyhe vizkurával használva a legszebb eredményt adja a légző szervek bántalmaiban.

Teljes ellátás, gondos orvosi felügyelet, mérsékelt ár.
Prospektus ingyen.

Meghívás.

**A „Biharmegyei korona takaré- és hitel-szövetkezet”
alakuló közgyűlését**

Nagyváradon, a Biharmegyei takarékpénztár üzlethelyiségében
1897. évi június hó 19-én délután 3 órakor

fogja megtartani, melyre a jegyzést tevő tagok tisztelettel meghivatnak.

Nagyvárad, 1897. június hó 10-én.

Az alapítók.

Tárgysorozat:

1. Közgyűlési elnök választása.
2. A megalakulás iránti határozat kimondása és alapszabály megállapítása.
3. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság megválasztása.

A Nagyvárad-Szöllősi-Gőz-Sörgyár ujjvárosi vendéglője
Nagyvárad, Zöldfa-utca, Nagypiacz-tér sarkán.

Kapcsolatban a mult heti megnyitási jelentéssel van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy több oldalról nyilvánított óhajnak megfelelően, fővárosi mintára a

délelőtti villásreggelire

zóna-árjegyzéket állapítottam meg, úgy hogy a naponta legfrissebben készített

egy adag gulyás 6 és 10 krért
egy adag pörkölt 6 és 10 krért

lesz kapható. — E mellett a sör árak is jutányosak, mert:

egy pohár friss László-sör 8 kr.
egy korsó friss László-sör 12 kr.

Mint már emliteni batorkodtam az általában igen jutányos árak mellett mindenkorra főtörekvésem marad, hogy a n. é. közönségnek ezen külső fényvel berendezett helyiségben *a legizletesebb ételeket és folyton friss eredeti László-sört nemkülönb, tisztán kezelt eredeti borokat* és egyéb italokat a legjutányosabban szolgálhassam ki.

Kiváló öröömre szolgál, hogy ebbeli törekvésem már ezen pár nap alatt is anniyra méltányolva lett, mit továbbra is kérve, maradok

alázatos szolgálja

Róth Ferencz, bérlő.